

Glasba – učinkovito didaktično orodje pri poučevanju tujih jezikov

doc.dr. Katarina Habe, uni.dipl.psih.

Akademija za glasbo

Oddelek za glasbeno pedagogiko

Temeljna izhodišča

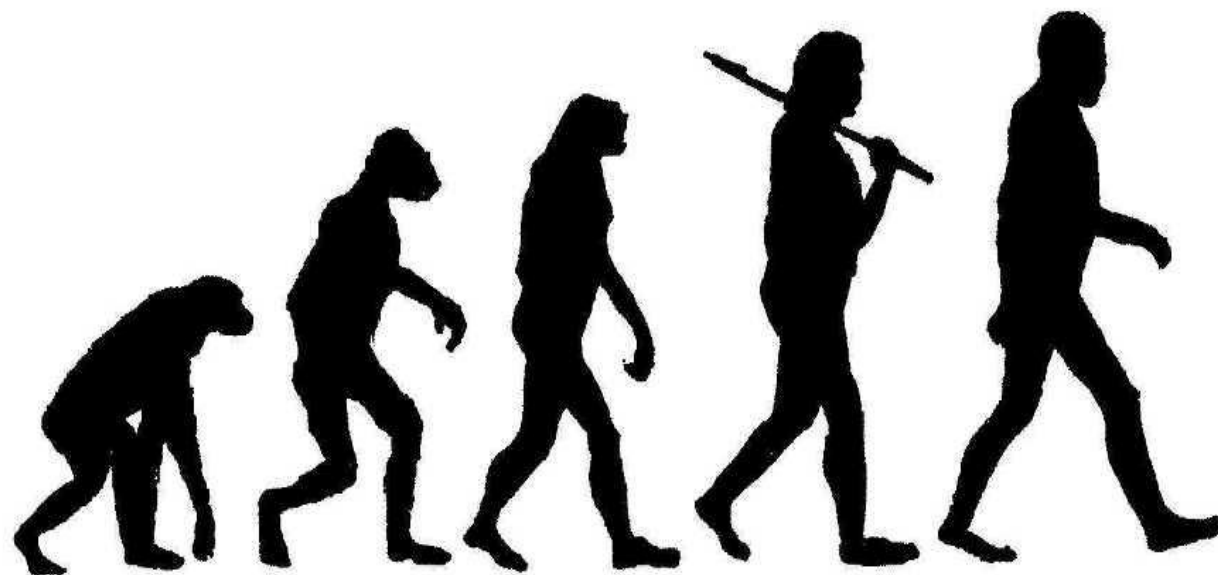
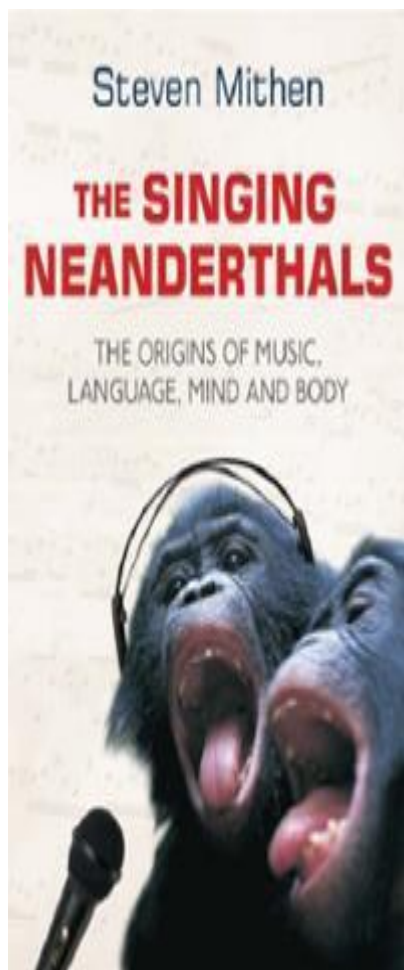
Kaj je bolj izvorno sredstvo komuniciranja
človeške vrste – glasba ali jezik?

Katere so podobnosti in katere razlike med
glasbo in jezikom?

Kako nam lahko glasba služi kot didaktično
orodje pri poučevanju tujih jezikov?

Zakaj nas glasba tako močno nagovarja?

GLASBA KOT PRAJEZIK

<http://www.pbs.org/wnet/musicinstinct/video/music-and-evolution/music-and-the-neanderthals-communication/66/>

<http://www.pbs.org/wnet/musicinstinct/video/music-and-evolution/offer-tchernichovski-on-birds-songs/64/>

Vsako človeško bitje ima vrojeno
MUZIKALIČNOST (Trehub, 2003).

Glasba je UNIVERZALNA KOGNITIVNA SPOSOBNOST

<https://www.youtube.com/watch?v=xf5wnylmdu8>

Kako nas glasba nagovori?

ČUSTVA

MISLI

Učinki različnih glasbenih stilov

- Gregorijanski koral: relaksacija
- Počasna baročna glasba: stabilnost, red, varnost, stimulacija za učenje (sugestopedija)
- Klasična glasba: koncentracija, spomin, prostorska percepcija in orientacija, abstraktno sklepanje
- Romantična glasba: izraznost, čustva
- Impresionistična glasba: ustvarjalnost, podzavest
- Ambientalna, new age glasba: občutek sproščene budnosti

GLASBA IN JEZIK (video)

EVOLUCIJSKA PERSPEKTIVA: Prvi jeziki so bili peti, ne govorjeni. Emocija je bila pred razumom.

Rousseau: „Jezik se je razvil iz glasbe z namenom RAZUMSKE ORGANIZACIJE človeške družbe

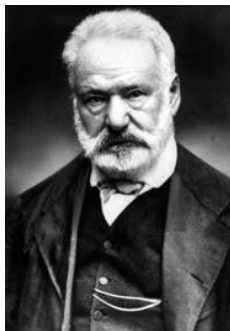
RAZVOJNOPSIHOLOŠKA PERSPEKTIVA: Melodično in ritmično univerzalnost lahko prepoznamo že pri dojenčkih, starih od 6 do 9 (preference do samoglasnikov in enakomernega ritmičnega pulza; melodični in ritmični vzorci otroškega govora)

GLASBA IN JEZIK

- *“Z glasbo lahko izrazimo tisto, kar ne moremo izraziti z besedami, vendar pa ne more ostati neizrečeno.”*

— [Victor Hugo](#)

- *“Ko se besede poslovijo, se začne glasba”*

— [Heinrich Heine](#)

Glasba v
jeziku

Jezik v
glasbi

Zanimivosti o povezanosti glasbenih in jezikovnih sposobnostih

- Posamezniki z dobrim glasbenim posluhom imajo tudi dober posluh za tuje jezike
- Pravilne izgovorjave se je lažje naučiti preko petja kot preko govora
- Prevalenca absolutnega posluha je večja pri vzhodnjaških kulturah, kjer v jeziku intonacija v glasu spremeni pomen besede (razvoj boljše slušne diskriminacije od rojstva dalje)
- Nevrološko gledano je kritično okno za usvajanje intonacije jezika nekje do drugega leta otrokove starosti

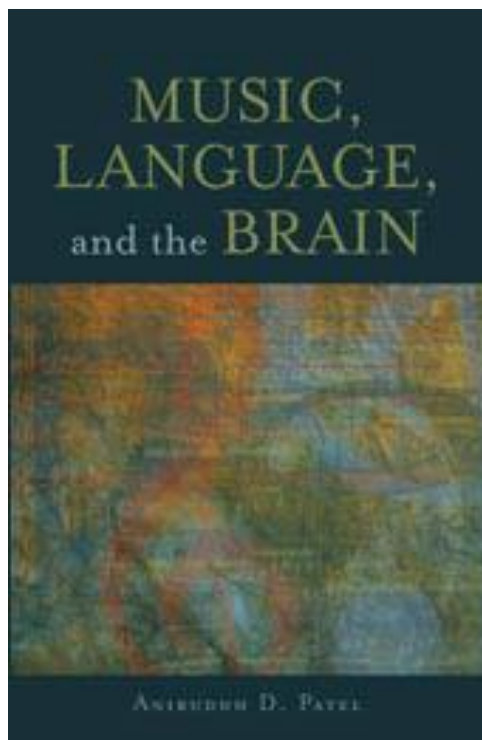

Podobnosti in razlike med GLASBO IN JEZIKOM

Aniruddh D. Patel

GLASBA IN JEZIK

NEKATERE PODOBNOSTI:

- **Ritem**
 - *Sistematični vzorci timinga, akcentov, grupiranja*
- **Melodija**
 - *Strukturni vzorci tonske višine*
- **Sintaksa**
 - *Diskretni elementi & principi njihovega kombiniranja*
- **Afekt**
 - *Čustva lahko prepoznamo po intonaciji posameznikovega govora (jezik) ali iz skladbe (glasba)*

GLASBA IN JEZIK

NEKATERE RAZLIKE:

- **Ritem**
 - *Jezik nima utripa*
- **Melodija**
 - *Melodije uporabljajo stabilne intervale tonske višine (tonske lestvice)*
- **Sintaksa**
 - *Iz glasbe ne moremo prepoznati relacije, kdo je nekaj naredil komu in zakaj*
- **Afekt**
 - *Bolj kompleksna čustva v glasbi težje prepoznamo kot v jeziku*

Skrite povezave med jezikom in glasbo

RITEM:

Inštrumentalna glasba odseva skladateljev rojstni jezik.

Jezikovni vzorci vstopajo v glasbo preko IMPLICITNEGA UČENJA (ritem jezika v zgodnjem otroštvu)

Eksperiment z odstranitvijo samoglasnikov v jeziku

<http://www.youtube.com/watch?v=2oMvtw4aeEY#t=1007>

SINTAKSA:

- prvi, ki je izpostavil vprašanje glasbene gramatike je bil LEONARD BERNSTEIN

Glasba in jezik si delita:

- Diskretne elemente
- Principe kombiniranja
- Sekvence z bogato hierarhično strukturo

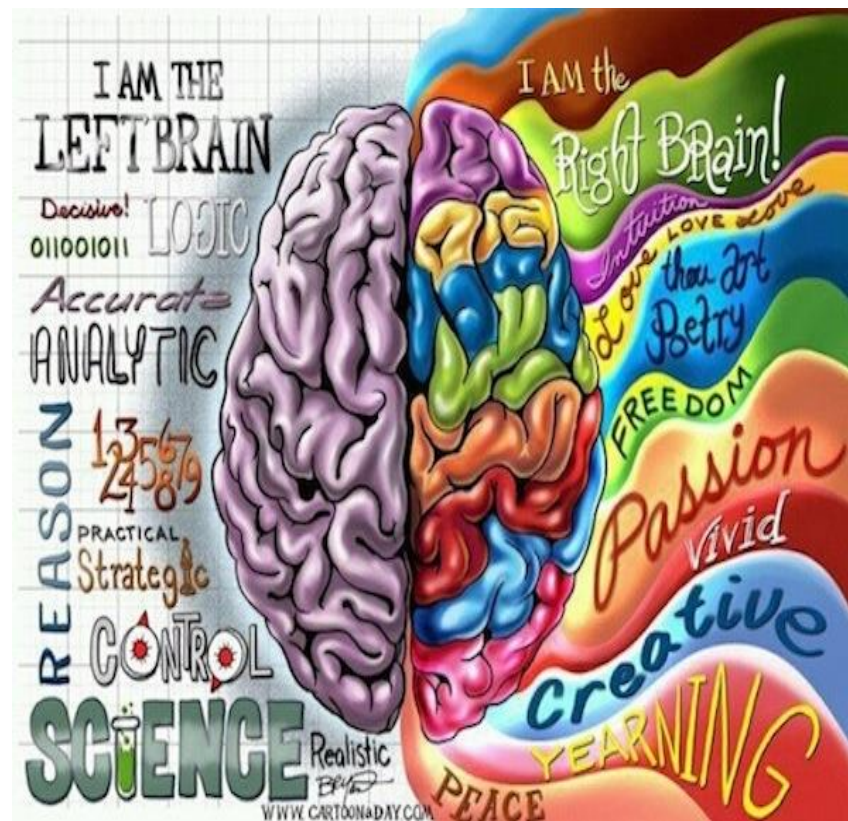
THEORIJA DELJENEGA IZVORA (RESOURCE SHARING): obstajajo skupni nevrološki izvori (integrativni procesi) organizacije glasbe in jezika

Glasbeno procesiranje harmonije interferira s procesiranjem sintakse jezika (DOKAZ: posamezniki z afazijo (izguba govora, govornega izražanja in/ali razumevanja govora) imajo probleme tudi z glasbeno sintakso)

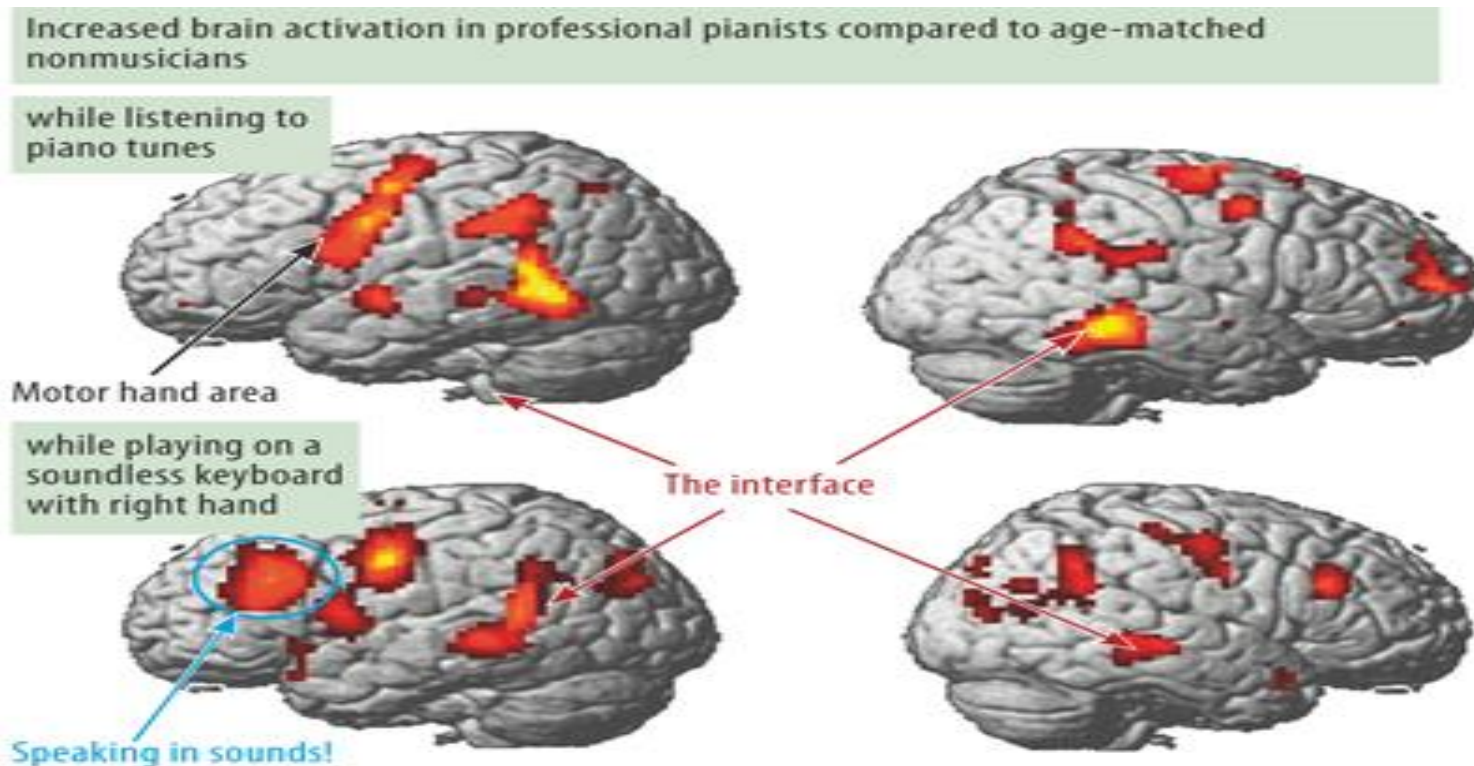
PROCESIRANJE GLASBE IN JEZIKA PRI NE/GLASBENIKIH

Neglasbeniki in amaterski glasbeniki procesirajo tonsko višino in melodijo v desni možganski polovici, jezik pa v levi, profesionalni glasbeniki pa procesirajo tako jezik kot glasbo v levi možganski polovici

Bangert in sod. (2006)

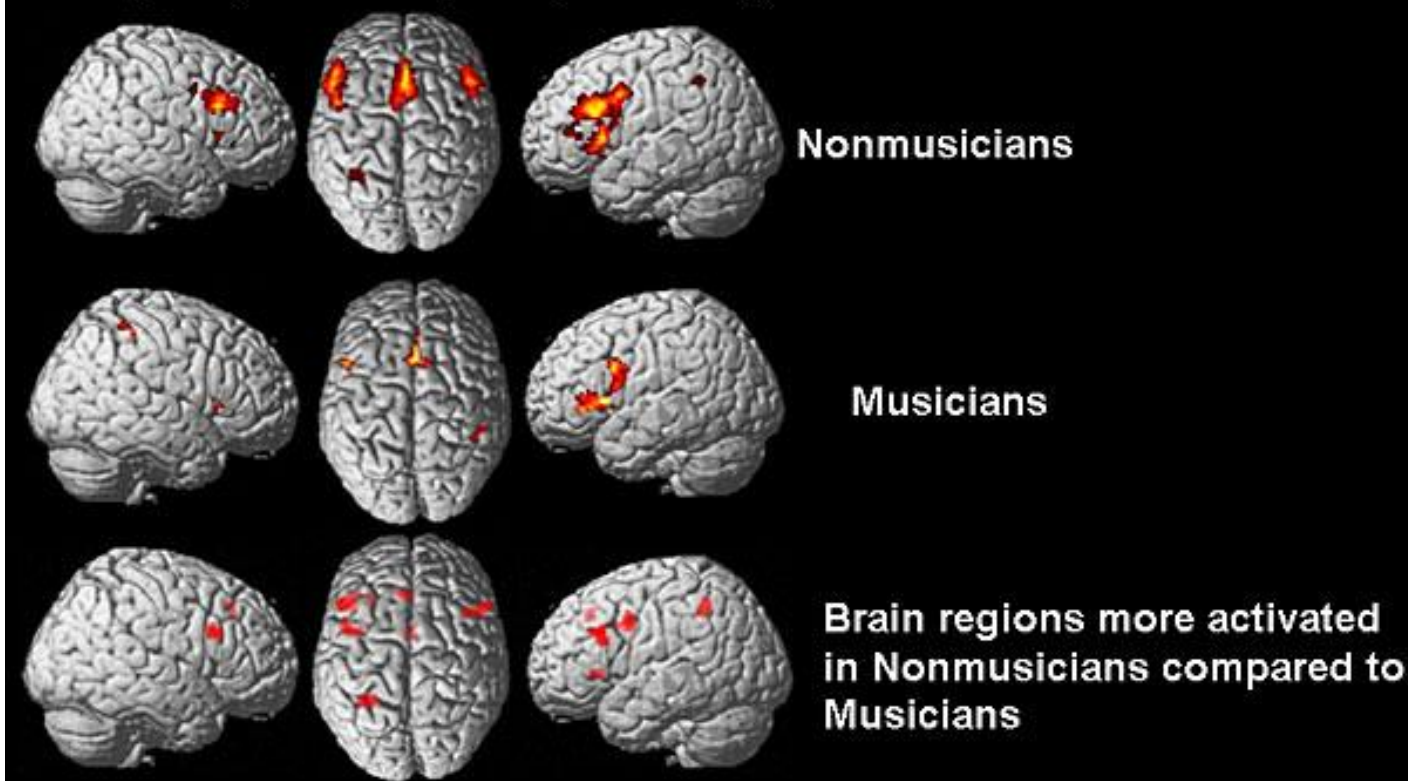

Premikanje prstov na nemi klaviaturi dodatno spodbudi možgansko aktivnost v Brocovem področju (modra puščica). To področje torej ni omejeno zgolj na govorne funkcije, kot je veljalo včasih, temveč prispeva v bolj splošnem smislu k bolj kompleksnim vzorcem gibanja, ki kodirajo simbolično komunikacijo. To je dokaz, da **glasba „nagovarja“ našo dušo.**

Dolgotrajno aktivno ukvarjanje z glasbo pripomore k lažjemu jezikovnemu procesiranju (Gaab, 2004)

The rapid spectro-temporal processing effect:

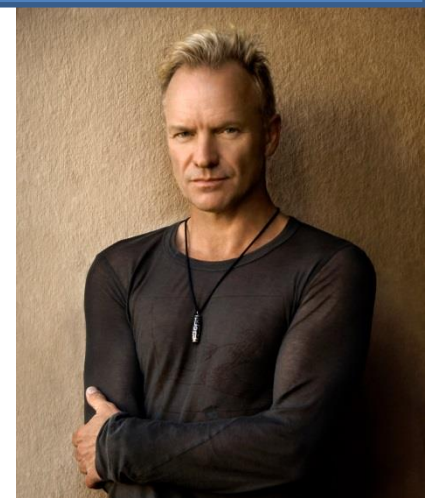

Raziskovalci so dokazali, da profesionalni glasbeniki v primerjavi z neglasbeniki lažje prepoznajo majhne spremembe v besednih zlogih.

Možganska aktivnost pri GLASBENI IMPROVIZACIJI

**IMPROVIZACIJA: SREDNJI
PREFRONTALNI KORTEKS** je
aktiviran tudi pri glasbeni
ustvarjalnosti. Ta možganski
predel je aktiven tudi, kadar
pripovedujemo
avtobiografsko zgodbo.

Zeman, Adam; Milton, F.; Smith, A.; Rylance, R. **By Heart An fMRI Study of Brain Activation by Poetry and Prose.** *Journal of Consciousness Studies*, 2013; 20 (9-10): 132-158(27)

Glasba in poezija

UGOTOVITEV 1: Bolj čustveno nabito pisanje aktivira številna možganska področja, ki so aktivirana tudi ob procesiranju glasbenih dražljajev. To so področja, ki se nahajajo primarno v desni možganski polovici in so bila prepoznana kot področja, ki ustvarijo občutek „kurje polti“, ki se spodbudi ob močni čustveni reakciji na glasbo. (Zeman, etc., 2013)

UGOTOVITEV 2: Zaključimo lahko, da so grupiranje, metrum, trajanje, obris in zvočna podobnost kognitivni sistemi, ki si jih delita glasba in jezik, dočim jezikovna sintaksa in semantika in odnosi med tonskimi višinami v glasbi nimajo skupnih podobnosti (Lerdahl, 2001)

Lerdah, F. (2001) 'The Sounds of Poetry Viewed as Music', *Annals of the New York Academy of Sciences* 930 (1): 337–54.

GLASBENO IZOBRAŽEVANJE IN SPOSOBNOST UPORABE SIMBOLOV, BRALNE SPOSOBNOSTI IN PISMENOST

- Glasbeni trening izboljša **bralne veščine** pri prvošolcih (Gardiner et. al, 1996; Hurwitz et. al, 1975; Neufeld, 1986) Glasbeno izobraževanje facilitira bralne sposobnosti, še posebno v fonemični fazi – učenje skladnosti med vizualno podobo črk (grafemov) in njihovih izgovorjenih zvokov (fonemov).
- Vpliv učenja inštrumenta na **besedno fluentnost pri otrocih**, starih od devet do štirinajst let. Rezultati so pokazali, da so med glasbeno izobraženimi in glasbeno neizobraženimi otroki pomembne razlike v besedni fluentnosti in sposobnosti vizualizacije, glasbeno izobraženi otroci so dosegli pomembno boljše rezultate kot neglasbeniki. Dve leti pozneje so ponovili-- m ti imajo posebne odnose z drugimi toni eksperiment in potrdili predhodne ugotovitve (Hassler, Birbaumer in Feil, 1987).
- Pomembne korelacije med **jezikovnimi in pevskimi sposobnostmi** (Saperstone, 1986).
- Barwick, Valentine, West in Wilding (1989) so poročali, da sta **tonalni spomin in sposobnost analize akordov pomembno povezana z bralnimi sposobnostmi** pri otrocih, starih sedem in deset let.
- Lamb in Gregory (1993) sta proučevala povezave med branjem in glasbenimi sposobnostmi pri petletnikih. **Sposobnosti branja in fonemično zavedanje** so bile pomembno povezane s **sposobnostjo razlikovanja višine tona**, ne pa tudi s sposobnostjo razlikovanja zvočne barve.
- **Sposobnosti ritmičnega razlikovanja bolje napovedujejo pismenost v primerjavi s sposobnostjo razlikovanja tonske višine** (Douglas in Willatts, 1994).
- Standley in Hughes (1997) sta ugotovila, da so se pri tistih štiri- in petletnikih, ki so se dva meseca vsak dan po petnajst minut učili klavir, pomembno **povečale predbralne in pisalne sposobnosti**.

Glasba kot didaktično orodje

- **TRANSFERNA VREDNOST GLASBE**
-S pomočjo glasbe je učenje tujih jezikov lažje in bolj učinkovito

Glasba kot didaktično orodje

- Glasba kot zvočno ozadje pri učenju (boljša **pozornost**: inštrumentalna, ponavljajoča se, komaj slišna)
- Učenje novih besed preko petja pesmic (petje kot mnemotehnika: otroške pesmice, **spomin**)
- Popularne skladbe kot spodbujevalec interesa za učenje novih besed (mladostniki): **motivacija**
- Ustvarjanje besedil v tujem jeziku na poznano melodijo (lahko tudi v obliki rap-a; mladostniki): **ustvarjalnost**

ČUSTVA
IN
MOTIVACIJA

SUGESTOPEDIJA

POZORNOST

SPOMIN

SUGESTOPEDIJA (Lozanov, 1978)

Sugestopedija je celostna metoda učenja in poučevanja tujih jezikov, ki temelji na predpostavki, da je uspešno učenje lahko zabavno, enostavno, sproščeno in prijetno.

Pristopi, ki izhajajo iz sugestopedije:
Superlearning, accelerated learning

SUGESTOPEDIJA

Lozanov (1978) je glasbo uporabil na tri različne načine:

- (1) uvodno glasbo za sproščanje** in doseganje optimalnega stanja za učenje (alfa stanje),
- (2) »aktivni koncert« za branje novih informacij** ob ekspresivni glasbi in
- (3) »pasivni koncert« za poslušanje novih informacij** ob prisotnosti zvočnega ozadja, kar omogoči boljše skladiščenje informacij v dolgoročni spomin.

Lozanov je ugotovil, da se lahko s pomočjo sugestopedije zapomni celo 1200 besed na dan in da je stopnja zapomnitve 96%.

SUGESTOPEDIJA

AKTIVNI KONCERT

- Beethovnov Koncert za violino in orkester v D-duru, op. 61,
- Klavirski koncert P. I. Čajkovskega v B-molu,
- Mozartov koncert za violino in orkester št. 7 v D-duru
- Haydnova Simfonija št. 67 v F-duru in Simfonijo št. 69 v B-duru.

PASIVNI KONCERT

- Corellijevi Concerti Grossi, Op. 6, št. 2, 8, 5, 9
- Vivaldijevih pet koncertov za flavto in komorni orkester,
- Händlova Glasba na vodi
- Bachova Fantazija v C-molu, trio v D-molu in Kanonične variacije in Toccata.

<https://www.youtube.com/watch?v=H7mXmWK-Nlg>

<https://www.youtube.com/watch?v=cnn3TVBDtcA>

Hvala za vašo pozornost!